

İlahiyatçıya lazım olan felsefe hepimize de lazım değil mi?

Birkaç hafta önce YÖK Genel Kurulu bir karar alıp ilahiyat fakültelerinde zorunlu ders olarak okutulan batı felsefesiyle ilgili bazı dersleri seçmeli derse çevirdi.

İddiaya göre bazı YÖK üyeleri, 'Felsefe okuyunca kafaları karışıyor, modernist oluyorlar' gibi bir gerekçeyle hareket etmiş, çareyi de geleceğin ilahiyatçıların bilgiden yoksun kılmakta bulmuştu.

Bu yöntemi tarihte Kanunî'nin meşhur Şeyhülislam'ı Ebusuut Efendi de uygulamış, yayınladığı ünlü fetvasıyla medreselerden İslami bilimler dışındaki bilimleri çıkartmıştı. Osmanlı'yı çöküşe götüren unsurlardan biri olarak bu fetvayı örnek gösterenler vardır.

YÖK'ün kararı üzerine küçük çaplı bir tartışma başladı, tartışmaya bir noktada Diyanet İşleri Başkanlığı da girdi ve felsefe eğitiminin faydalarını söyledi. Sonra YÖK bu kararı iptal etti, ilahiyat fakültelerinde geçmişe döndü.

Bu konularla yakından ilgili bir akademisyen olan Prof. Dr. Talip Küçükcan'ın verdiği bilgiye göre, 1980 yılında ilahiyat fakültelerinde islami bilimler-sosyal bilimler dengesi yüzde 59'a 41 idi. 2009 yılında bu denge yüzde 69'a 31 islami bilimler lehine değişti. YÖK'ün kararı uygulansa denge yüzde 79'a 21'e dönüşecekti.

Kuşkusuz bilimin disiplini ile yetişmiş, bilimsel metodolojiden haberdar, dine sosyal bilimci gözlüğüyle de bakabilen ilahiyatçılara ihtiyacımız var, o bakımdan YÖK'ün yanlıştadır ısrar etmemesi doğru.

Ama bizim felsefeyle ilgili yegane sıkıntımız ilahiyat fakültelerinde değil. Hatta ilahiyattaki sıkıntı geri kalanla kıyaslandığında çok küçük, yerel bir sıkıntı. Batı felsefesi ile doğa bilimleri ve dolayısıyla bilimsel düşünce ile bilimsel metodoloji birbirinden ayrılmaz derecede iç içe geçmiş şeyler.

Felsefe sadece vakumda var olabilen, bir takım derin düşünceli kimselerin kendi aralarındaki sohbetler değil. Felsefe, doğrudan hayatla ve doğrudan temel bilimlerin kendisiyle ilgili bir şey.

Türkiye'de maalesef ortaokul-lise seviyesinde felsefe eğitimi yok seviyesine indirildi zaman içinde. 70'lerden itibaren felsefe derslerine karşı açılan gizli savaş başlatanların gerekçesi YÖK genel kurulunun iddia edilen gerekçesinden farklı değildi. Öğrenciler felsefe öğrenirlerse 'modernist', 'pozitivist' ve 'materyalist' olacaklarından korkuluyordu, bu korkular da gizleniyordu.

Türkler bu korkularına çare olarak bilimi sansürlemeyi seçtiler; yasaklı, tabu bilim alanları yarattılar, bu arada anti-felsefe ve anti-entellektüel diyebileceğimiz alanlara da savrulduk.

Maalesef, Batı felsefesiyle hemen hemen hiç tanışmamış, tanışmış olsa da yanlış tanışmış bireylerden oluşan onlarca nesil yetiştirdik bu ülkede, yetiştirmeye de devam ediyoruz.

Felsefenin neden ortaya çıktığını ve neyi izaha çalıştığını bilmeyen nesillerimizle bırakın doğa bilimleri yapmayı, sosyal bilim, hatta gündelik siyaset bile yapamıyoruz.

'Modernizm', 'Pozitivizm' ve 'Materyalizm' kavramlarını bazılarımız, hatta çoğunluğumuz, ne olduklarını bile tam bilmeden küfür karşılığı kullanıyor.

Türkiye'nin Batısında bu kelimelerin neden küfür karşılığı kullanıldığını izah etmek imkansız değilse bile epey izahat gerektiren bir çaba.

Daha da tuhafı, 'modernizm'i ve kapsamını kaynağından bilmeyen nesillerin bir bölümünün temelde modernizmin eleştirisi olarak okunabilecek olan 'post-modernizm'le bir hayli iyi tanışıyor olması.

Yani, 'modern' olmadan 'post-modern' olmuş, modernizmi post-modernizmin yaptığı eleştiriler üzerinden tanımış bir ülke.

Yaşadığımız çoğu tartışmanın Batıya tam tercüme edilememesinin, Batı tarafından her seferinde yanlış veya eksik anlaşılıyor olmamızın ardında yatan temel neden bence bu.

Bir türlü bilim yapamıyor, temel bilimleri küçüğün de küçüğü bir azınlığın uğraşı olarak görüyor olmamızın ardında yatan temel sebep de bu: Batı felsefesinden haberdar olmamak.

2013 yılındayız ve hala, 'Evreni ve dünyayı, yani doğayı kendi aklımızla izah edebilir miyiz, edemez miyiz' sorusuna 'Hayır edemeyiz, hatta etmemeliyiz' cevabını verdiğimiz için felsefeden korkuyoruz.